

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1633/2023
26.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије а.д. Ужице, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., против туженог KRAUS UND KRAUS GESELLSCHAFT M.B.H. А -2500, Република Аустрија, коју заступа пуномоћник Марко Тришић, адвокат из ..., ради дуга, вредност спора 128.625,38 евра, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2027/23 од 14.06.2023. године, у седници одржаној 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2027/23 од 14.06.2023. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Ужицу П 284/22 од 01.02.2023. године у ставу I изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име дуга плати износ од 128.625,38 евра са каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за осам процентних поена, на износ од 120.000,00 евра почев од 19.09.2020. године па до исплате. Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да му тужени плати законску затезну камату на износ од 8.625,38 евра почев од 19.09.2020. године па до исплате. Ставом III обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати износ од 1.480.500,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2027/23 од 14.06.2023. године у ставу 1 изреке делимично се одбија као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Привредног суда у Ужицу П 284/22 од 01.02.2023. године у ставу I изреке у делу у коме је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 120.000,00 евра са каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећано за осам процентних поена почев од 19.09.2020. године до исплате, као и у ставу III изреке. Ставом 2 изреке, делимично се усваја жалба туженог и преиначава пресуда Привредног суда у Ужицу П 284/22 од 01.02.2023. године у ставу I изреке у делу у коме је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 8.625,38 евра и пресуђује тако што се

одбија тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да му тужени исплати износ од 8.625,38 евра. Ставом 3 изреке одбијају се захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2027/23 од 14.06.2023. године, тужени преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и одлуке о трошковима поступка.

Врховни суд је испитао побијану другостепену пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...са изменама) и утврдио да ревизија туженог није основана.

Побијана пресуда донета је без битне повреде парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, као и без битних повреда из става 1 овог члана на које се ревидент неосновано позива.

Према чињеничном стању које је у поступку утврђено, тужилац и „Воће продукт“ ДОО из Бруса, као корисник кредита, закључили су 20.06.2017. године Уговор о динарском кредиту КР 2169/17 који је код тужиоца заведен под бројем 7348/17 дана 04.07.2017. године. Према том уговору тужилац је одобрио кредит кориснику у износу од 700.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС који важи на дан пуштања кредита у течај. Кредит је одобрен за намену финансирања извоза смрзнутог воћа по основу закључених уговора са туженим, укупне вредности 750.000,00 евра и са предузећем Otto Franck Import Kg, укупне вредности 157.250,00 евра. Уговорено је да на име обезбеђења и наплате потраживања пре пуштања кредита у течај, корисник преда Агенцији 14 регистрованих, бланко потписаних и оверених сопствених меница, као и корпоративну гаранцију овде туженог на износ од 500.000,00 еура, која мора бити безусловна, платива на први позив, без приговора, са роком важења до 31.07.2018. године.

Даље је утврђено да су тужилац и „Воћепродукт“ ДОО из Бруса закључили дана 07.10.2019. године Споразум о регулисању плаћања доспелих обавеза, који је код тужиоца заведен под бројем 5415/19 дана 10.10.2019. године. Према том Споразуму стране су регулисале плаћање доспелих, а неизмирених обавеза дужника ”Воћепродукт” д.о.о. из Бруса, према тужиоцу по Споразуму од 30.07.2018. године, за регулисање обавеза по Уговору о динарском кредиту КР 2169/17 од 20.06.2017. године како је заведен код ”Воћепродукт” ДОО, а на износ главног дуга од 360.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС који важи на дан плаћања. Рок доспећа дуга је уговорен на дан 15.09.2020. године, те је према члану 3. уговорена динамика исплате у 12 рата, а за доцњу уговорена и камата. Према том споразуму дужник се обавезао да на име обезбеђења и наплате потраживања заснује и преда инструменте обезбеђења, 14 бланко потписаних, оверених, регистрованих сопствених меница дужника, те корпоративну гаранцију овде туженог на износ од 120.000,00 евра која мора бити безусловна, платива на први позив без приговора, са роком важења до 30.09.2020. године, као и ручну залогу на роби и то на 160.000 кг Д/3 био малина у својини корисника кредита, вредности 400.000,00 евра, која се налази на адреси село Горњи Вратари. Утврђено је да је код Агенције за привредне регистре решењем зл. бр. 12496/219 од 18.10.2019. године у регистар залогне уписано заложно право у корист тужиоца, као повериоца, ради обезбеђења потраживања у износу од 360.000,00 евра по основу Уговора о залози од 07.10.2019. године. Залагодавац је „Воћепродукт” д.о.о, а предмет залогне је дубоко смрзнута био малина у тежини од 160.000 кг, а дан доспелости потраживања је 15.09.2020. године.

На основу овог споразума тужени је сачинио 21.10.2019. године гаранцију, којом се безусловно и неопозиво обавезао да плати тужиоцу као кориснику гаранције, на први писани захтев и без примедби или оспоравања на основу зајма или неког другог разлога сваки износ до максималног износа од 120.000,00 евра плус камату, накнаду и све друге износе у року од 5 дана од пријема захтева за плаћање, на сваки рачун који буде назначен. Уз сваки захтев за плаћање мора се налазити писана изјава корисника у којој наводи да зајмодавац није извршио плаћање обавезе у складу са зајмом, а тужени као гарант се одрекао свих права и одбрана, противпотраживања и права на пребијање, која су му доступна на основу неког споразума или закона релевантног или меродавног у вези са овом гаранцијом, при чему је рок важења гаранције до 30.09.2020. године, а сваки захтев, ако постоји, гарант мора примити тог дана или пре њега. Према ставу 11 гаранције гарант се сагласио да се на ову гаранцију примењују закони Републике Србије и тумачи у складу са њима, а према ставу 12 сагласио се да било какав спор у вези са овом гаранцијом решава искључиво надлежан суд у Србији. Тужени није оспорио садржину наведене исправе.

Над привредним друштвом „Воћепродукт” Брус отворен је поступак стечаја решењем Привредног суда у Краљеву Ст 11/20 од 20.08.2020. године. Тужилац је поднео туженом захтев за плаћање, заведен код тужиоца под бројем 3969/20 од 04.09.2020. године, којим га је обавестио да је над дужником „Воћепродукт” д.о.о. Брус отворен стечај дана 20.08.2020. године, да укупан износ обавеза дужника на дан 20.08.2020. године износи 348.625,38 евра, од чега је главни дуг 340.000,00 евра, па позвао туженог да плати укупан износ од 128.625,38 евра, као главни дуг и 8.625,38 евра по основу камате, са упутствима за плаћање, и тужени је захтев за плаћање примио 14.09.2020. године.

Првостепени суд налази да преузета гаранција има правну природу Уговора о јемству из члана 997. и 998. Закона о облигационим односима. Првостепени суд закључује да је тужени преузео обавезу као јемац платац из члана 1004. став 3. и 4. Закона о облигационим односима, али је обавеза јемца ограничена до висине од 120.000,00 евра, плус камата и накнаде, са роком важења до 30.09.2020. године, сходно члану 1002. став 2. Закона о облигационим односима. Тужилац је поступио у складу са условима гаранције, тако што је поднео захтев за плаћање туженом, којим га је обавестио и да је над дужником отворен стечај и обавестио га о укупном потраживању, а тужени је захтев за плаћање примио 14.09.2020. године, дакле пре 30.09.2020. године као дана истека важности гаранције. Даље, првостепени суд полази од одредби члана 34. став 1. и став 2. тачка 7, члана 26. став 6, члана 21а став 2. тачка 2. Закона о девизном пословању, и закључује да се наплаћивање по овом послу може вршити у девизама, због чега је основан примарни тужбени захтев којим је тужилац тражио исплату утуженог износа, при чему је основни посао уговорен у еврима. Даље је првостепени суд ценећи наводе туженог да је уговор ништав сходно члану 52. Закона о облигационим односима јер не постоји основ за закључење уговора, закључује да су ови наводи неосновани, јер је уговор закључен на основу споразума од 07.10.2019. године којим се привредно друштво ”Воћепродукт” д.о.о. Брус обавезало да на име обезбеђења потраживања између осталог прибави гаранцију од овде туженог, са роком важења до 30.09.2020. године, а на износ од 120.000,00 евра. Првостепени суд на основу изложеног усваја тужбени захтев тужиоца и обавезује туженог да тужиоцу на име дуга плати износ од 128.625,38 евра са каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за осам процентних поена, на износ од 120.000,00 евра почев од 19.09.2020. године па до исплате.

Другостепени суд полазећи од утврђеног чињеничног стања и одредби Закона о облигационим односима које регулишу уговор о јемству, прихвата став првостепеног суда и закључује да гаранција коју је издао тужени по својој садржини и природи представља јемство, да је тужени јемац платац, те сагласно одредбама члана 997. до 1013. Закона о облигационим односима, преиначије првостепену пресуду само у погледу висине главног дуга и обавезује туженог у својству јемца да плати тужиоцу износ на који је издата гаранција и то 120.000 еура.

Према оцени Врховног суда, правилан је закључак другостепеног суда да је тужени обавезан да плати тужиочево потраживање у висини која је досуђена побијаном другостепеном одлуком, а са следећих разлога.

Тужилац спорно потраживање заснива на корпоративној гаранцији датој од стране туженог на износ од 120.000,00 евра, која је по својој садржини је безусловна, платива на први позив, без приговора, са роком важења до 30.09.2020. године.

Корпоративна гаранција је једнострана изјава воље привредног друштва која има правну природу средства обезбеђења и заштите од пословног ризика корисника гаранције у погледу испуњења обавеза његовог дужника из основног посла.

Корпоративна гаранција није уређена у праву Републике Србије као посебан правни институт али се примењује у пракси, посебно код промета роба и услуга и помиње се у Закону о привредним друштвима као инструмент обезбеђења (члан 232. и 422) а према члану 154. овог закона, корпоративна гаранција се не може дати за стицање удела у друштву са ограниченом одговорношћу. Законом о рударству и геолошким истраживањима у члану 3. став 1. тачка 53. прописано је да је корпоративна гаранција средство обезбеђења.

У српском праву постоје институти сродни корпоративној гаранцији, као што су јемство, банкарска гаранција, гарантни депозит, јавне гаранције и др и сви су посебни инструменти обезбеђења потраживања.

Ревидент сматра да је погрешно другостепени суд применио материјално право када је обавезао туженог да плати предметно потраживање, применом института о јемству. Сматра да се у конкретном случају не могу применити одредбе о јемству јер се ради о корпоративној гаранцији као једностраној исправи. Према ставу ревидента корпоративна гаранција као средство обезбеђења се може издати само кад се обезбеђење даје за зависно или друго повезано друштво и уз одговарајућу провизију а у конкретном случају ти услови нису испуњени, па ревидент сматра да предметна гаранција је само писмо подршке или писмо сагласности а не и обавеза издаваоца.

Ови наводи се немогу прихватити као основани.

У конкретном случају корпоративна гаранција је издата од стране туженог за обезбеђење потраживања тужиоца, утврђеног у Споразуму о регулисању плаћања доспелих, а неизмирених обавеза дужника "Воћепродукт" д.о.о. из Бруса, од 07.10.2019. године, које потичу из Уговора о динарском кредиту КР 2169/17 од 20.06.2017. године, у износу од 360.000,00 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС који важи на дан плаћања. Рок доспећа дуга је уговорен на дан 15.09.2020. године.

У поступку је утврђено да је тужилац упутио позив туженом дана 04.09.2020 године за плаћање износа по издатој гаранцији и у позиву је обавестио туженог да је над "Воћепродукт" д.о.о. Брус отворен стечај дана 20.08.2020. године, да укупан износ дуга на дан 20.08.2020. године износи 348.625,38 евра. Тужени је позив примио 14.09.2020. године али није исплатио износ на који гласи корпоративна гаранција.

Врховни суд налази да предметна корпоративна гаранција представља пуноважан основ обавезе туженог као издаваоца и да су се испунили сви услови за

плаћање дуваног износа по гаранцији. Корпоративна гаранција је по својој форми сродна изјави о јемству из члана 998. Закона о облигационим односима, али је посебан инструмент обезбеђења и не мора бити издата за обезбеђење потраживања повезаних или зависних друштава, да би била пуноважна, како то тврди ревидент.

Као што је претходно наведено, тужени се овом гаранцијом безусловно и неопозиво обавезао да плати тужиоцу као кориснику гаранције, на први писани захтев и без примедби или оспоравања на основу зајма или неког другог разлога, сваки износ до максималног износа од 120.000,00 евра плус камату, накнаду и све друге износе у року од 5 дана од пријема захтева за плаћање, на сваки рачун који буде назначен, са роком важења гаранције до 30.09.2020. године, а сваки захтев, ако постоји, гарант мора примити тог дана или пре њега. Тужени као гарант се сагласио да се на ову гаранцију примењују закони Републике Србије и тумачи у складу са њима.

Полазећи од садржине предметне гаранције и њене правне природе, и испуњености услова за њену реализацију, Врховни суд налази да је тужени дужан, као солидарни дужник, да плати тужиоцу износ на који се обавезао гаранцијом а који је досуђен другостепеном одлуком

То су разлози на основу којих је Врховни суд применом процесних овлашћења из члана 414. Закона о парничном поступку, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић